

Efter stk. 2 kan der endvidere foretages aflåsning af døre i forhold til en patient, der ikke er omfattet af stk. 1, hvis patienten selv anmoder herom. På patientens forespørgsel skal aflåsningen ophæves.

Den nuværende psykiatrilov omtaler – på nær en enkelt bestemmelse (§ 10, stk. 2, om overførsel af en patient til en lukket psykiatrisk afdeling) - ikke begreberne åbne og lukkede afdelinger, da lovens sigte ikke er organiseringen af psykiatrien, men patienternes rettigheder i forbindelse med anvendelse af tvang i psykiatrien. Det er således ikke lovreguleret, hvilke patienter der skal behandles på åbne afdelinger, og hvilke patienter der skal behandles på lukkede afdelinger.

Efter den gældende retsstilling, jf. § 18, stk. 2, og § 23 i bekendtgørelse om tvangsbehandling, fiksering, tvangsprotokoller m.v. på psykiatriske afdelinger, kan der alene træffes beslutning om, at afdelingens yderdør kan aflåses. Der kan således ikke aflåses døre til f.eks. en såkaldt »skærmet enhed«, som er beliggende inden for den psykiatriske afdeling. Denne begrænsning ophæves med indførelsen af den foreslåede § 18 e. Således finder regeringen, at aflåsning af skærmede enheder bør være muligt, under forudsætning af, at der reelt er tale om en enhed, med spise-, bade- og opholdsfaciliteter m.v. og med mulighed for socialt samvær med medpatienter, der opholder sig i samme enhed. Det er fortsat alene på Sikringsafdelingen under Psykiatrisk Center, Sygehus Vestsjælland, at det er muligt at aflåse døren til patientstuen, jf. §§ 18 a og 18 b.

Personlig hygiejne under anvendelse af tvang

Med § 18 f indføres der i psykiatriloven hjemmel til, at overlægen kan beslutte, at en patient, der på grund af sin sindslidelse ikke selv er i stand til at varetage nødvendig personlig hygiejne, skal have foretaget *personlig hygiejne under anvendelse af tvang*, hvis dette er nødvendigt af hensyn til patienten selv eller af hensyn til medpatienter eller personale.

Der har hidtil været tvivl om hjemmelsgrundlaget til at foretage nødvendig personlig hygiejne under anvendelse af tvang. Denne tvivl fjernes med bestemmelsen i § 18 f, idet personalet nu med hjemmel i denne bestemmelse kan udføre nødvendig personlig hygiejne i forhold til patienten. Patientens retssikkerhed på dette område styrkes, idet disse foranstaltninger herefter alene kan iværksættes, når lovens kriterier herfor er opfyldt.

Beslutningen om, at en patient skal have foretaget personlig hygiejne under anvendelse af tvang, træffes af overlægen på baggrund af en aktuel undersøgelse og vurdering af patientens hygiejniske tilstand. Over-

lægens beslutning og begrundelsen herfor skal tilføres journalen, jf. lægelovens § 13.

Ifølge bestemmelsen skal patientens manglende varetagelse af nødvendig personlig hygiejne kunne tilskrives patientens sindslidelse. Det fremgår således, at personlig hygiejne under anvendelse af tvang kun kan udføres i forhold til patienter, der på grund af deres sindslidelse ikke selv er i stand til at varetage nødvendig personlig hygiejne. De fleste af disse patienter vil formentlig opfylde lovens kriterier for tvangstilbageholdelse, jf. § 10, jf. § 5, hvilket blandt andet vil sige, at der er tale om patienter, som er sindssyge eller i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, og hvor det vil være uforsvarligt ikke at frihedsberøve den pågældende med henblik på behandling. Men også andre sindslidende patienter, indlagt på en psykiatrisk afdeling, kan blive omfattet af bestemmelsen. Der kan f.eks. være tale om patienter, der lider af senil demens, eller er bevidsthedsslørede eller uklare, eller som befinder sig i en forvirringstilstand.

Som eksempler på nødvendig personlig hygiejne, der kan foretages i henhold til bestemmelsen, kan nævnes badning, hårvask, tandbørstning og tøjskift. Der kan endvidere være tale om f.eks. skiftning af bleer og bind hos f.eks. demente patienter.

Tvangsmæssig personlig hygiejne kan foretages, hvis personens helbred direkte er truet på grund af fraværet af nødvendig hygiejne, f.eks. på grund af risiko for infektioner o. lign. Men også i situationer hvor den hygiejniske standard hos personen udgør en stærk gene for medpatienter og personale, f.eks. på grund af stærke lugtgener, kan overlægen beslutte, at en person skal tvangsbadet og have foretaget tøjskift eller anden form for personlig hygiejne.

Mindste middel principet, jf. § 4, skal iagttages i forbindelse med en beslutning om evt. iværksættelse af tvangsmæssig personlig hygiejne i forhold til en person. En sådan foranstaltning må således ikke benyttes, før der er gjort, hvad der er muligt for at opnå patientens frivillige medvirken, og patienten skal have passende betænkningstid, når forholdene tillader det. Anvendelsen af tvang skal endvidere stå i rimeligt forhold til det, som søges opnået herved, og hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige, skal disse anvendes. Der henvises i den forbindelse til punkt 6. i de almindelige bemærkninger.

Personlig hygiejne, der foretages under anvendelse af tvang, skal udføres så skånsomt som muligt og med størst mulig hensyntagen til patienten, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe, jf. § 4, stk. 3. Der henvises i den forbindelse til punkt 6. i de almindelige bemærkninger.